

Padasjoen kunta
Vähä-Kauppilan ranta-asemakaava
Luontokartoitus

18.11.2024 (korjattu 28.12.2024)
EKOTONI KY

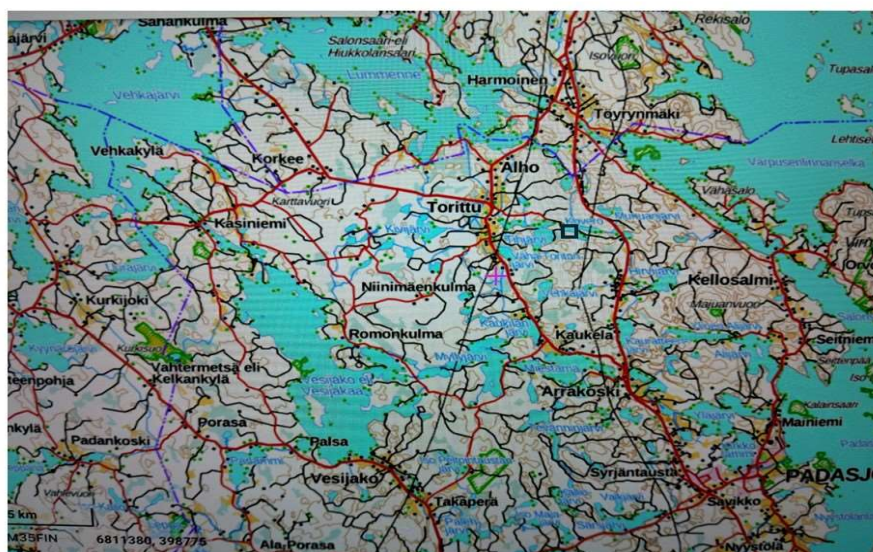
Sisällysluettelo

1.	TAUSTA	3
2.	LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS	4
2.1	Menetelmät.....	4
2.2	Tulokset.....	4
3.	LIITO-ORAVA	6
3.1	Menetelmät ja aineistot.....	6
3.2	Tulokset.....	6
4.	VIITASAMMAKKO	8
4.1	Menetelmät ja aineistot.....	8
4.2	Tulokset.....	8
5.	SUURPEDOT	9
5.1	Menetelmät ja aineistot.....	9
6.	LINNUSTO	9
6.1	Menetelmät ja aineistot.....	9
6.2	Tulokset.....	9
7.	YHTEENVETO	9
8.	LÄHTEET	10

1. TAUSTA

Ranta-asemakaavan luontoselvitys toteutettiin elokuussa 2024. Maastotyöt kohdennettiin kiinteistölle 576–414–2–95. Tavoitteena oli selvittää alueen luontotyyppejä, kasvilajistoa sekä luontotyyppien uhanalaisuutta. Inventointiajankohta oli liian myöhäinen linnusto-, viitasammakko- tai liito-oravaselvitysten laatimiseen. Tässä luontoselvityksessä on pyritty kartoittamaan, esiintyykö ranta-asemakaava-alueella potentiaalisia elinympäristöjä em. lajeille (luontodirektiivin IV lajit).

Hankealue sijaitsee Padasjoen kunnassa noin 15 km etäisyydellä kunnan keskustaajamasta pohjois-koilliseen (kuva 1). Padasjoen kunnan alue (Päijät-Häme) kuuluu eteläboreaaliseen metsäkasvillisuusvyöhykkeeseen. Asemakaava-alue rajoittuu Kovero -nimiseen järveen (kuva 2).

Kuva 1. Kartoitusalueen (neliö) sijainti Padasjoen kunnassa.

Kuva 2. Kortteleiden alustavat sijaintipaikat Koveron etelärannalla. Tontit viettävät pohjoiseen.

2. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

2.1 Menetelmät

Hankealueella tehtiin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys maastokäynnillä 24.8.2024. Erityisesti pyrittiin kartoittamaan arvokkaita elinympäristöjä sekä uhanalaislajiston esiintymiä. Arvokkailla elinympäristöillä tarkoitetaan tässä luonnonsuojelulain (64§), vesilain (11§) ja metsälain 10 §:n suojelemia kohteita (ETE-kohteet), muita uhanalaisia ja silmälläpidettäviä luontotyyppisiä. Maastotöiden yhteydessä tehtiin samalla havaintoja mahdollisista luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien elinympäristöistä (viitasammakko, liito-orava, lepakot).

Tausta-aineistona on käytetty Maanmittauslaitoksen sekä Maanmittauslaitoksen ja metsähallinnon paikkatietoikkunan karttoja. Lajien uhanalaisuus on tarkistettu Suomen lajitietokeskuksen www.laji.fi-havaintotietokannasta (28.10.2024).

2.2 Tulokset

Kiinteistön alue on suurelta osin metsätalouskäytössä olevaa aluetta. Alue rajoittuu Kovero-järveen ja kortteleiden eteläpuolella on tuore hakkuualue. Myös suunniteltujen kortteleiden alueella on toteutettu harvennushakkuuta ja maaperässä niissä näkyi laajasti metsäkoneen jälkiä. Metsä on perusrakenteeltaan kuusi- ja mäntyvaltaista tuoretta sekametsää ja kuivempaa mäntyvaltaista kangasta sekä kalliometsää. Maapuita tai pystykeloja ei esiinny lainkaan ja latvuserros on pääosin 1- tai 2-latvuksista. Kookasta lehtipuustoa ei ole lainkaan kortteleilla. Rannassa ei ollut kuin hyvin kapea rehevämmän puuston vyöhyke. Rannassa kasvaa jonkin verran nuorta lehtipuuta.

Kenttäkerroksen valtalajeja oli mustikka. Sen lisäksi kortteleiden alueella oli lajistossa mm. sudenmarja, puolukka, metsäimarre, käenkaali, oravanmarja, metsäalvejuuri, sananjalka, kevätpiippo ja kangasmaitikka.

Kuva 3. Ilmakuva suunnittelualueelta. Kuvasta ilmenee selvästi laaja hakkuualue korttelialueen eteläpuolella sekä korttelialueilla toteutetut harvennushakkuut.

Avoimen metsätiedon perusteella hankealueelle ei sijoitu erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita. Hankealueelta ei löytynyt maastoselvityksissä uhanalaisia

luontotyyppejä tai kasvilajeja. Myöskään metsäluonnon ETE-kohteita ei alueella ole todettu esiintyvän. Alueen luontoa voidaan pitää hyvin tavanomaisena.

Hankealueen lähin luonnonsuojelualue sijaitsee yli 14 km etäisyydellä alueesta. Suunniteltu lomarakentaminen ei siten vaikuta luonnonsuojelualueen luontotyyppeihin. Lähimmät Natura 2000-verkoston kuuluvat suojeluohjelman sijaitsevat noin 5 km etäisyydellä suunnittelualueesta. Alueelle suunniteltu toiminta ei vaikuta Natura-alueisiin.

Kuva 4. Tyypillistä kangasmetsää korttelialueiden läheisyydessä.

Kuva 5. Harvennushakkuuta on toteutettu alueella.

Kuva 6. Rinnealuetta korttelialueella.

3. LIITO-ORAVA

3.1 Menetelmät ja aineistot

Hankealueella tehtiin liito-oravaselvitys 24.8.2024. Ajankohta ei liito-oravaselvitykselle ollut ympäristöhallinnon suosittama ajankohta. Maastossa etsittiin kuitenkin papanoita ja erityisesti liito-oravalle potentiaalisia elinympäristöjä. Maastossa etsittiin erityisesti kookkaiden lehtipuiden ja järeiden kuusien juurilta liito-oravan papanoita sekä liito-oravalle sopivia puita käsittäviä metsälöitä ja tarkkailemalla koloja, risupesäiä tai pönttöjä, joissa liito-oravat voisivat viihtyä.

3.2 Tulokset

Liito-orava on EU:n luontodirektiivin IV(a) -liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Laji on viimeisimmän uhanalaisarvion mukaan vaarantunut (VU). Yksimielisyys vallitsee liito-oravan taantumisen syistä. Ne ovat metsien uudistamis- ja hoitotoimet, puulajisuhteiden muutokset sekä vanhojen metsien ja kookkaiden puiden väheneminen (Rassi ym. 2010). Liito-oravan asema ei ole tämän mietinnön jälkeen muuttunut.

Suomen liittyttyä EU:n merkittiin liito-orava unionin elinympäristödirektiivin II liitteeseen ensisijaisesti suojeltavaksi lajiksi, jonka ylläpito edellyttää erityisten suojelualueiden osoittamista ja jonka lisääntymis- ja muiden elinalueiden hävittäminen on kielletty (Neuvoston direktiivi 92/43/ETY). Suomi on Viron ohella ainoita EU:n jäsenvaltioita, joiden alueella laji esiintyy. Tästä syystä liito-orava on ns. erityisvastuulaji Suomelle. Luonnonsuojelulain 49 § tarkoittamat liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat muodostavat käytännössä pesäpuut (kolopuut, risupesäpuut, pöntöt), muut liito-oravan käyttämät puut (joiden tyveltä löytyy papanoita) sekä niitä ympäröivät tarpeelliset metsän

osat. Lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat siten aluemaisia ja määrittelevät sen alueen, jonka liito-orava tarvitsee lisääntyäkseen ja säilyäkseen rajatulla metsäkuviolla pitkällä aikavälillä (Hanski 2003).

Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että liito-orava elää erityisesti varttuneissa kuusisekametsissä, jossa on riittävästi lajille soveltuvia pesiä (kolopuita, risupesiiä tai pönttöjä) sekä ravinnoksi lehtipuita. Liito-orava on hieman oravaa pienempi, läpi vuoden harmaaturkkinen ja hyvin yöelämään sopeutunut koloissa pesivä jyrsijä. Se pesii kernaasti myös lintupöntöissä ja vaikka ullakolla. Yöelämän ja äänettömyyden takia lajista on vaikea tehdä havaintoja, ja se saattaakin elää alueella jopa vuosikausia kenenkään tästä tietämättä. Liito-oravan etu- ja takaraajoja yhdistää ihopoimu, jonka avulla eläin kykenee liitämään kymmeniä metrejä puusta toiseen. Pisimmät mitatut liitomatkat ovat olleet 60–70 m, tavallisimmin noin 40 m. Radiolähetintutkimuksissa ei ole havaittu eläinten siirtyvän paikasta toiseen maata tai rakennuksia pitkin. Joskus liito saattaa joskus jäädä lyhyeksi, jolloin eläin jatkaa muutaman metrin loikkimalla lähimpään puuhun.

Kesällä liito-orava käyttää ravinnokseen pääasiassa lehtipuiden, erityisesti haavan ja leppien, lehtiä. Syksyllä ja talvella ravintona ovat lepän ja koivun norkot sekä havupuiden erityisesti kuusen silmut. Talveksi liito-oravat varastoivat lehtipuiden norkkoja useimmiten ravintolähteen lähistöllä kasvavien kuusten oksille. Varastoja voi löytää myös luonnonkoloista tai linnunpöntöistä.

Liito-oravan pääbiotooppina voidaan pitää vanhaa sekametsää. Se on ns. ”vanhan metsän” laji, joka tarkoittaa liito-oravan kohdalla ennen kaikkea sitä, että elinympäristövaatimukset koostuvat kokoelmasta sellaisia metsän rakenteellisia ominaisuuksia, jotka todennäköisemmin esiintyvät samalla paikalla nimenomaan luontaisen sukkessio- eli kehityskierron läpikäyneessä metsässä. Liito-orava suosii siis puustoltaan varttuneita tai iäkkäitä kuusivaltaisia metsiä, joissa on suojaa tarjoavia järeitä kuusia, kolohaapoja suoja- ja pesäpaikoiksi sekä ruokailua varten lehtipuita koivuja, haapoja ja leppiä. Ruokailuun sopivat myös varttuneen kuusimetsän lähellä kasvavat lehtipuustoiset nuoret metsät, peltojen ja hakkuuaukeiden reunat sekä järvenrantalepikot. Kuopiossa tehdyissä radiolähetintutkimuksissa on havaittu, että liito-oravat voivat elää ja lisääntyä myös asutuksen lomassa olevissa metsiköissä, mikäli ne ovat pinta-alaltaan riittävän suuria (vähintään pari hehtaaria) ja puustoltaan sopivia (Mäkeläinen & Hanski, julkaisematon). Oleellisia ovat myös puustoiset kulkuyhteydet metsiköiden välillä. Liito-oravat voivat öisin käydä ruokailemassa esimerkiksi omakotialueiden pihapuissa. Jossain määrin uudet viimeaikaiset yksilömäärän arviot antavat kyllä aiheen olettaa, että laji tulee kyllä toimeen myös selvissä kasvatusmetsissä.

Liito-oravan levinneisyysalue ulottuu Suomesta ja Baltian maista halki Siperian taigan aina Sahalinille ja Japaniin asti yhtenäisenä vyöhykkeenä. Baltiassa laji on yleinen. Laji ei siis esiinny Pohjanlahden länsipuolella, ja sitä voidaan hyvin pitää siperialaiseen faunatyyppiin kuuluvana. Levinneisyydeltään lajia voidaan pitää alueellisesti yhtenäisenä, joskin ilmeisesti ainakin paikoin melko harvalukuisena esiintyvänä lajina. Levinneisyyskuvan perusteella lajin säilyminen ei ole kovinkaan uhattuna, ei ainakaan globaalisti, sillä esiintymisalue on laaja ja kanta runsas (globaalikanta luokiteltu elinvoimaiseksi, LC). Arviot Suomen liito-oravakannasta vaihtelevat runsaasti. On todennäköistä, että esiintymisessä esiintyy syklistä vaihtelua etenkin esiintymisalueen pohjoisosissa. Suurimmat yksilömääräarviot Suomessa ovat olleet noin 140 000–150 000 naarasta ja yhtä monta urosta.

Suomessa liito-oravan esiintyminen on laikuittaista ja epätasaisesti jakaantunutta, mutta on ilmeistä, että sen yksilömäärät ovat kuitenkin huomattavasti aiemmin luultua isompia. Liito-oravan esiintyminen tunnetaan aika huonosti. Jokisen (2012) raportin mukaan liito-oravan tiedetään esiintyvän tai esiintyneen ainakin 344 Natura 2000 -alueella (rekisterin tilanne 2010). Liito-oravan esiintymisalueella Etelä-Suomessa metsistä on kuitenkin tiukan suojelun piirissä vain noin 2 % (Metsäntutkimuslaitos 2014), joten valtaosa Suomen liito-oravakannasta elää edelleen talousmetsissä.

Viime aikoina liito-orava on runsastunut ja levittäytynyt uusille esiintymisalueille monissa kunnissa. Erityisesti esiintymisalueensa pohjoisosissa laji kuitenkin lienee harvinaistunut jossain määrin ja pääsyynä voidaan pitää tehokasta metsähoitoa, joka tehokkaasti poistaa pystypökkelöt ja lahopuut sekä vanhan lehtipuuston. Liito-oravan tilannetta ei Suomessa kuitenkaan voi pitää mitenkään toivottomana.

Edellä olevaan perustuen sekä maastotyöskentelyn perusteella voidaan todeta, että ranta-asemakaavan korttelialueet ja niiden lähiympäristöt eivät ole potentiaalista tai soveliaista elinympäristöä. Suunnittelualueen metsän rakenne ei vastaa liito-oravan parhaita vaatimuksia. Lisäksi hakkuiden myötä alueet korttelialueiden isolaatio on myös voimistunut. Kookasta lehtipuustoa ei ole lainkaan.

Ympäristöhallinnon laji.fi-tietojen (ladattu 28.10.2025) mukaan hankealueelta ei ole tehty liito-oravahavaintoja eikä potentiaalisia elinpiirejä todettu. Alueen metsiä on myös hiljattain hakattu, joten järeät hakkuutoimet eivät olisi olleet mahdollisia, jos alueet olisivat olleet liito-oravan elinympäristöä.

4. VIITASAMMAKKO

4.1 Menetelmät ja aineistot

Viitasammakkoselvitykset toteutetaankin lajin soidinaikaan keväällä huhti-toukokuussa, jolloin laji on helposti tunnistettavissa äänten perusteella. Viitasammakoille potentiaalisten elinympäristöjen kartoitus tehtiin hankealueella muun luontokartoituksen yhteydessä 24.8.2024 kiertämällä lajille sopivia elinympäristöjä.

Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin IV(a) -liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Viitasammakko on myös luonnonsuojelulain nojalla asetuksella rauhoitettu laji. Viitasammakko on kuitenkin Suomessa ja koko levinneisyysalueellaan luokiteltu elinvoimaiseksi (Suomen Lajitietokeskus 2019). Suomessa viitasammakosta on havaintoja koko maasta tunturialueita lukuun ottamatta havaintojen painottuessa maan etelä- ja keskiosiin.

Viitasammakko elää kosteissa ympäristöissä, kuten soilla, metsissä ja niityillä. Laji talvehtii horrostamalla mahdollisesti vesistöjen pohjissa. Lisääntymisaikaan huhti-toukokuussa lumien sulettua viitasammakoita esiintyy lammikoissa ja muissa vesistöissä (Suomen Lajitietokeskus 2023). Viitasammakoiden kutuaika on lyhyt noin kaksi viikkoa, jonka aikana koiraat pitävät erityisesti hämärän aikaan soidinääniä. Laji ja sen kutu muistuttavat ulkonäöltään ruskosammakkoa ja sen kutua.

4.2 Tulokset

Korttelialueilla tai niiden läheisyydessä ei todettu viitasammakolle soveliaita vesimuodostumia. Alueella ei ole vesiuomia ja rantavyöhyke on jyrkähköksi viettävää ja

ranta-alue on kasvillisuudeltaan karua. Soita ei korttelialueella tai sen läheisyydessä. Alueelta ei ole tehty aikaisemmin viitasammakkohavaintoja (laji.fi: ladattu 28.10.2024).

5. SUURPEDOT

5.1 Menetelmät ja aineistot

Luonnonvarakeskuksen suurpetotietokannan tietojen mukaan alue ei kuulu suden elinpiiriin. Suunnittelualue ei ollut myöskään saukolle soveltuvaa elinympäristöä eikä alueelta ollut havaintoja saukosta luonnonvarakeskuksen tietojärjestelmässä.

6. LINNUSTO

6.1 Menetelmät ja aineistot

Ympäristöhallinnon laji.fi-tietokannan mukaan suunnittelualueilla ei ole tehty viime vuosina havaintoja erityistä suojelua vaativista lajeista. BirdLife Finlandin ylläpitämästä havaintotietokannasta Tiira.fi-tietokannassa (22.10.2024) ei ollut saatavissa aikaisempia lintuhavaintoja alueella. Maastossa tehtiin kuitenkin joitain lajihavaintoja huolimatta epäsuosiollisesta ajankohdasta. Havainnot ovat hajahavaintoja suunnitelluilta korttelialueilta ja niiden lähialueilta.

Havainnointiolosuhteet maastoaamuina olivat pääsääntöisesti erittäin hyvät, vaikka ajoittain tuuli häiritsi jonkin verran havainnointia varsinkin myöhemmin aamulla. Aamutunteina sää oli varsin tyyni ja melko lämmin ja linnut olivat hyvin äänessä. Kaikkia lajeja ei myöhäisellä maastokäynnillä pystytty havaitsemaan, eikä siihen edes pyritty.

6.2 Tulokset

Maastossa tehtiin havaintoja seuraavista lajeista (ks. taulukko). Lintulajeja alueella tavattiin 13 ja lajisto oli hyvin tavanomaista metsien yleislinnustoa ja havumetsälajistoa:

Käpytikka (*Dendrocopos major*)
Västäräkki (*Motacilla alba*)
Metsäkirvinen (*Anthus trivialis*)
Peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*)
Punarinta (*Erithacus rubecula*)
Viitakerttunen (*Acrocephalus dumetorum*)
Hernekerttu (*Sylvia curruca*)
Lehtokerttu (*Sylvia borin*)
Pajulintu (*Phylloscopus trochilus*)
Hippiäinen (*Regulus regulus*)
Harmaasieppo (*Muscicapa striata*)
Kirjosieppo (*Ficedula hypoleuca*)
Töyhtötiainen (*Parus cristatus*)

7. YHTEENVETO

Padasjoen kunnassa sijaitsevalle Vähä-Kauppilan ranta-asemakaava-alueelle tehtiin luontoselvitysmaastokäynti elokuussa 2024. Hankealue on metsätaloustaloudessa olevaa, kuusi- ja mäntyvaltaista rantametsää ja kalliometsää. Hankealueella ei havaittu vesilailla (11 §) tai luonnonsuojelulailla (64 §) suojeltuja luontotyyppisiä eikä LSL 64 § mukaisia elinympäristöjä. Hankealueella ei ole Lajitietokeskuksen rekisteritietoihin merkittyjä eikä maastokäynnillä havaittuja uhanalaisten, suojeltujen tai luontodirektiivin liitteeseen IV(a) kuuluvien kasvilajien esiintymiä tai niiden elinympäristöjä.

Hankealueella ei havaittu liito-oravan jätöksiä ja potentiaaliasia elinpiirejään ei löydetty. Maastokäynnillä ei kaava-alueella havaittu viitasammakolle soveltuvia elinympäristöjä.

Alue oli suurelta osin intensiivisessä metsätaloustaloudessa olevaa kosteahko tai kuivahkoa kuusi- ja lehtipuuvallista kangasmetsää ja aluetta oli hiljattain harvennettu. Lehtipuuston määrä on pieni, erityisesti kookasta lehtipuustoa on niukalti suunnittelualueella. Alue ei kuulu viimeisten tietojen perusteella suden reviiiriin. Alue ei ollut saukolle soveltuvaa elinympäristöä, eikä alueelta ole ollut aikaisempia havaintoja lajista.

8. LÄHTEET

Maanmittauslaitos Karttapaiikka: maanmittauslaitos.fi/asioi-verkossa/karttapaiikka.

Lintudirektiivin I-liitteen lajit Suomessa:

<http://www.birdlife.fi/suojelu/lainsaadanto/lintudirektiivi-lajit.shtml>.

Metsäkeskus Tapio (2004). Arvokkaiden elinympäristöjen turvaaminen. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. maastoavain. 23 s.

Suomen lajitietokeskus: laji.fi -havaintotietokanta [viitattu 28.10.2024].

Ympäristöministeriö & Suomen lajitietokeskus: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019-verkkopalvelu [viitattu 28.10.2024].

Ympäristöministeriö Natura 2000 -verkosto SYKE karttapalvelu:

syke.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=1ec276d5e14b4888993285fcb447b3dc [viitattu 28.10.2024].

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (2008). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen Ympäristö 8, 530 s.

Mikola, K. & Salo, P. (2021). Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 4, 350 s.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.). 2010. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja s.320–331. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. <http://www.ym.fi/download/noname/%7BB30F0E5D-6863-4CDE-9F9E-62574925785E%7D/32853>.

Suomen kansainväliset erityisvastuulajit:

<http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7BD3AFA921-1A04-4A3C-8703-02A23589815B%7D/56873>

Luonnnonvaratieto.luke.fi [viitattu 28.10.2024].

Metsäkeskuksen Erityisen tärkeät elinympäristökuviot karttapalvelu:
<https://www.metsakeskus.fi/fi/avoin-metsa-ja-luontotieto/luontotietoaineistot/erityisen-tarkeat-elinymparistot> [viitattu 28.10.2024]

Finlex ajantasainen lainsäädäntö: finlex.fi/fi/laki/ajantasa/:

Luonnonsuojelulaki 1096/1996

Metsälaki 1093/1996

Vesilaki 587/2011.

WWW.sammakkolampi.fi [viitattu 28.10.2024]